

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES FIVE CENTS ELSEWHERE OF AMERICA.

РЕПУБЛИКАНЦІ ПРІГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО КОНСТРУКТИВНОЇ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ

ВАШИНГТОН. — Герисон Н. Спенглер, президент Крайового Республіканського Комітету, відбув нараду з представниками недавньої Республіканської конференції в Нью-Йорку, яка мала на цілі підготувати програму закордонної політики для Республіканської Партії. Спенглер погодився в основних точках з представниками конференції, хоч на початку розмови понав з ними в спірку. Всі вони прийшли до висновку, що тепер не час на непорозуміння в самій партії, а час на гарячкову творчу працю. Щоб скласти точки для уложення програми в закордонній політиці, буде скликана нарада Дорадчої Дієвої Раді Республіканської Партії на острові Мекінак, Міш. на 6. й 7. вересня.

НОВИЙ ГОЛОВА ПОВІТРЯНОГО ВОЕННОГО ШТАБУ.

ВАШИНГТОН. — Генерал-майор Барні МакГілл іменований начальником повітряного штабу на місце до теперішнього голови ген.-майора Джорджа Стратмейера. Стратмейер дістав нове становище „незвичайно важке“. МакГілл був досі заступником начальника повітряного штабу.

БРИДЖЕС НЕГОДУЄ НА ВЖИВАННЯ АРМІЇ ДО ВАНТАЖЕННЯ КОРАБЛІВ.

САН-ФРАНСИСКО. — Гари Бриджес, президент юні докових робітників на Західній Побережжю жалувався перед слідчою комісією конгресу, що управа армії та флоту уживає вояків та моряків із збройної сили Америки до вантаження кораблів на побережжю Тихого океану, хоч цивільні робітники не раз стоять коло кораблів без заняття. Він також закидав, що ладування кораблів вояками було неадекватним і було причиною великих шкід. Нераз воєнні тенки ставили на дітаки, а потім все те поломалося, твердив Бриджес.

ОПОВІДАЄ, ЯК МУСОЛІНІВЕВИ ПОМАГАЛА УКРАЇНСЬКА ЖІНКА.

НЬЮ-Йорк. — Мрс. Анжеліка Балабанов, що живе тепер в Нью-Йорку, а колись була його секретаркою й помічницею при видаванні соціалістичного щоденника „Авант“, розповіла репортерам про свої відносини у минулому з Мусолініем. Вона характеризувала Мусолінія як себелюбну людину, що бажала влади. Коли він перебував у Швейцарії, ходив брудний, необголений, без центра в кишені. Тоді йому помагала його близька приятелька, дочка багатого українського діда, що належала до групи соціалістів у Льозані.

НАШІ КОРАБЛІ ДІСТАНУТЬ ЗАЛОГУ ВІД СОЮЗНИХ НАЦІЙ.

ВАШИНГТОН. — Кожна Об'єднана Держава, що має готову корабельну залозу, а не має корабля, може дістати від Злучених Держав корабель системи „Либерті“ і взяти його для свого вжитку, але під умовою, що корабель буде вважатися американською власністю. Таке адміністративне рішення Едмунд Ленд, що завідує адміністрацією торговельного мореплавання.

Америка відступить стільки кораблів, скільки союзна держава буде могла обслужити, але не більше ніж 200. Досі скористала з цього Норвегія і переняла під свою владу 8 кораблів. Греція зголосилася за двома, Голандія за трьома, а Британія дістала досі 5, а кожного наступного місяця дістане по 15 американських кораблів упродовж біжучого року.

Безпосередньо після нападу на Перл Гарбор Америка й Велика Британія заключили умову, що Британія буде будувати воєнні кораблі, а Америка підготує торговельну флоту.

ЗБРОЙНІ СИЛИ ДІСТАНУТЬ 15% ВСЬОГО ПИВА.

ВАШИНГТОН. — Адміністрація Харчів зажадала від броварників, щоб вони віддали на потреби збройних сил Америки 15% усієї продукції пива, а також збіжжя та овочів в недистильованій формі. Цих 15% зажадав уряд на цій підставі, що збройні сили зуживають такий відсоток пива досі. Виріб пива буде зменшений від тепер на 10 відсотків у порівнянні з попереднім роком.

ЦІНА МАСЛА ЗНАЧНО ПІДСКОЧИЛА.

НЬЮ-Йорк. — На підставі розпорядку Бюро Адміністрації Цін підскочить ціна масла з 8 червоних „пойнтів“ на 10 на однім фунті з днем 1 серпня б. р. Однак, коли прийдеться купувати масло на чверть фунта, то підвишка в пайках буде 4 точки. Це сталося тому, що точок не можна поділити у книжечках, отже при купуванні чверть фунта треба дати цілий пайок.

Догана президента для Бюро Воєнних Інформацій

ВАШИНГТОН. — В острих словах згнів президент Рузвельт на пресовій конференції поведінку Бюро Воєнних Інформацій в італійській справі. Це бюро вислало радіову статтю загранично, п'ятуючи зміну в Італії як фашистську небиліщу. В радіовій статті було сказано, що італійський король є „фашистським королем“ або „тупоумним королем“, а маршал Бадоліо є „високий фашистський достойник“. Президент сказав, що цієї промови не одобряв ніхто з департаменту стейту, ані навіть директор радіо розсилки, що стоїть у близькій контакт з президентом. Рузвельт того погляду, що підчинені бюро в правильно зорганізованій державі не можуть на власну руку робити прилюдних енуціацій. Головно тепер треба бути обережним, коли італійська справа є дуже делікатна і всяка необережність може мати необислені наслідки.

ТРОПІКАЛЬНА БУРЯ В ТЕКСАСІ

ГЮСТОН (Тексас). — Тропікальний гураган на побережжю Мексиканського заливу важко діткнув Тексас. В місті Гавестон буря поперевертала малі нігерські доми, понизила телеграфічні получення, знищила вуличну комунікацію. Вода залаяла прибережні вулиці до висоти двох стіп. Шкоду обчислюють на мільон доларів, однак нема жертв у людях.

АВІАЦІЙНА ТРАНСПОРТАЦІЯ ПРЕДМЕТОМ СПОРУ МІЖ ЗАЛІЗНИЦЯМИ І СТЕЙТАМИ.

ВАШИНГТОН. — Воздушна транспортация розвинулася вже до таких розмірів, що виринув спір про право перелету понад стейти. Залізничні підприємства підлягають законам кожного стейту, через який переходять, а повітряні дороги були досі вільні від таких обмежень. Однак стейти підносять свої претенсії і цей спір прийде під наряди конгресу, скоро він збереться в осіні. Також будуть розбирати питання, чи корисним є, щоб залізничні підприємства монополізували повітряну транспортацию, як це сталося подекуди з омнібусовими підприємствами.

Чорчил дає Італії до вибору: здатися або згинуть

ЛОНДОН. — Бритійський прем'єр Чорчил виступив у британському парламенті промовою про воєнну ситуацію, і присвятив головну її частину Італії. Він заявив, що Італія має тепер до вибору: або здатися безумовно Об'єднаним Державам, або ризикнути на повне знищення в безпощадній війні. Як Італія не здасться, говорив Чорчил, вона буде поранена, спадена на чорний вугіль. Він запевнив Італію, що Об'єднані Держави готові до удару, якщо Італія не поспішить за зрадою.

Однак рівночасно з тим Чорчил остерігав Аліантів перед завеликим оптимізмом сприводу італійської перемоги. Навіть якщо Італія завтра здалася, то це, говорив Чорчил, знищило би тільки одну десяту сили Осі в Європі. Промову Чорчила витав парламент оваційно.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ПІДДЕРЖУЄ ПРОМОВУ ЧОРЧИЛА

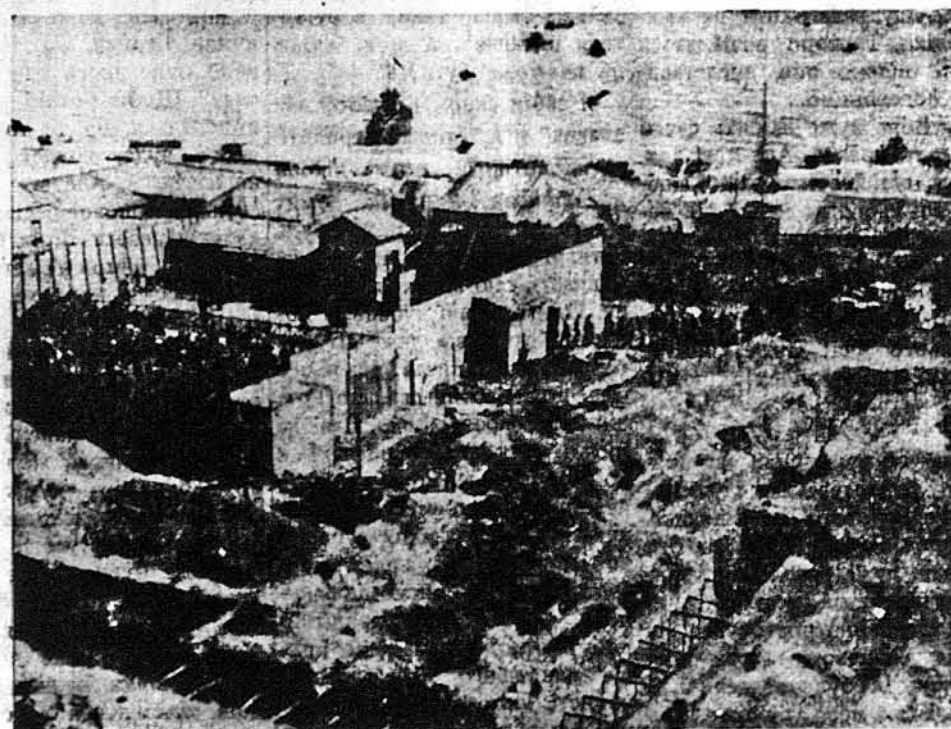
ВАШИНГТОН. — Запитаний на своїй пресовій конференції за промову Чорчила, президент Рузвельт заявив, що він зовсім погоджується з домаганням безумовної здачі Італії, котре виголосив Чорчил.

Коли кореспонденти питалися президента ближче про значіння безумовної здачі, президент відмовив ближчого пояснення, кажучи, що ближче означення цієї здачі це чисто військова справа, однак він висказав сумнів, чи здача Італії можлива на інших умовах.

Секретар війни Накс заявив газетарам, що він сподівається в скорому часі мирової пропозиції з боку Італії. Мир з Італією мав би для Аліантів велике значіння, бо дав би їм морські й повітряні бази в Італії для вжитку до нападу на Німеччину.

РОСІЙСЬКА ПРЕСА ДОМАГАЄТЬСЯ ПОВНОЇ ПЕРЕМОГИ НАД ІТАЛІЄЮ

МОСКВА. — Вся советська преса висказується по лінії заяви Чорчила, що на Італію треба вести військовий натиск так довго, поки вона не здасться Об'єднаним Державам безумовно. Советська преса вважає упадок Мусолінія тільки першим кроком до повалення фашизму.

ДЛЯ ДЕКОГО ВІЙНА ВЖЕ СКИНЧИЛАСЯ. — Світлина представляє відділи італійських бранців, що піддалися з радістю американським військам на Сицилії. Їх задержано якийсь час у таборі, з-котрого їх тепер переводять на морське побережжя, де їх посадять на видний угорі світляни корабель і повезуть до постійного табору в якомусь краю Об'єднаних Держав, де вони будуть перебувати до кінця війни. Для них війна вже скінчилася, і вони з-того раді.

ЧУТКИ ПРО МИРОВІ ЗАХОДИ ІТАЛІЇ

БЕРН. — З кількох жерел приходять сюди вісті про мирові заходи нового італійського уряду.

За одною з тих вісток, дипломатичні представники Злучених Держав і Британії при Ватикані вже навізали контакт з представниками італійського уряду та італійські представники, військові й цивільні, вже обговорюють умовини здачі Італії Об'єднаним Державам. Ватикан, кажуть ці вісті, не бере в переговорах офіційної участі.

Рівночасно приходять сюди вісті, що генерал Бадоліо, новий італійський прем'єр, робить заходи, аби проголосити місто Рим відкритим містом. Це мало би бути викликане заявою прем'єра Чорчила.

За іншими чутками новий італійський міністер заграничних справ, Рафаеле Гварілія, відбув довші конференції з турецьким міністром заграничних справ Меноменьяоглю, з котрим він добре знайомий, та що ці переговори мають далеко йдучі наслідки для мирових переговорів. З Істанбулу приходять деякі підтвердження цієї чутки.

З Мадриду приходять чутка, що за посередництва між Італією й Об'єднаними Державами взявся Ватикан та що в переговорах бере участь Тилтмен, урядовець американської амбасаді в Ватикані.

ВІЯСНЯЮТЬ УПАДОК МУСОЛІНІЯ.

МАДРИД. — За заподаннями подорожних, що приїхали останніми днями з Італії уряд Мусолінія упав через те, що його міністерський кабінет не хотів погодитися на воєнні плани, які Мусоліні предлажив йому на основі своєї конференції в Гітлером.

За цим пляном Італія мала би відступити Об'єднаним Державам південну й центральну Італію як неможливі до оборони, а зате укріпити північну Італію й боронити її на лінії ріки По.

У протівенстві до цього пляну генерал Бадоліо стоїть на становищі, що Італія мусить бути боронена ціла.

МІСЦЕ ПОБУТУ МУСОЛІНІЯ ЩЕ ДАЛІ ТАЙНОЮ.

„Найкращі європейські фабрики чуток“ працюють над розв'язкою тайни: де Мусоліні? Ще ніколи в одній справі не курсувало стільки різних чуток від часу прилету Геса до Британії.

До Стокгольму прийшла вістка, що Мусоліні пробував утекти до Швейцарії. До Берна прийшла вістка, що він у Мадриді. З Мадриду доносять, що він сидить під домашнім арештом у в'язні під Римом. А Рим, котрий майже певно знає відповідь на це питання, мовчить.

РОБІТНИКИ ВБИВАЮТЬ ФАШИСТІВ.

БЕРН. — На першу пробу влади виставили новий італійський уряд Бадоліо робітничі заворушення, що вибухли в містах північної Італії та були звернені проти визначних фашистів.

У Міляно громада демонстрантів, ведених людьми, що були запроторені фашистським урядом до в'язниці за політичні погляди, вбила чотирох визначних фашистів й ранила важко кільканадцять інших. У шпиталях знаходяться теж кількадесять демонстрантів, покалічених фашистами при обороні домів. У суботу в Міляно вбито 18 фашистських в'язників.

У Туріно фашисти забарикадувалися в своїм домі й боронилися машиновими крісами й гранатами й здалися по 4 годинах облоги. Вбито тут 82 фашистів. Подібне діялося над озером Комо.

ПО ВСІЙ ІТАЛІЇ НАРОД РАДУЄТЬСЯ УПАДКОМ ФАШИЗМУ.

БЕРН. — Італійський народ нарізні способи виявляє свою велику радість сприводу упадку фашистського режиму. Не дивлячися на заборону зборів, у багатьох містах відбуваються вуличні демонстрації за звільнення політичних в'язнів. У деяких випадках демонстранти пробували звільнити таких в'язнів без дозволу влади.

Італійська преса вся повна осудів фашизму. З голосних коліс гордачів фашизму ніхто не важиться виступити в його обороні в цю критичну для нього хвилю.

ВІДБИВАЮТЬ ПРОТИ-ОФЕНЗИВУ ОСІ НА СИЦИЛІЇ

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Американські й канадські війська, воюючи плече об плече, відбили в центральному відтинку сицилійського фронту протиатаку німецьких військ. На цій лінії слідно скріплення відпору.

АМЕРИКАНСЬКІ ПАЙКУВАННЯ ХАРЧІВ ПОКІНЧИЛИ ЗАВОРУШЕННЯ В ПАЛЕРМО.

ПАЛЕРМО (Сицилія). — На вулицях столиці Сицилії прийшло до поважних харчових заворушень, які покінчилися нагло, як тільки американські війська відкрили німецькі харчові військові магазини й стали розділювати між населення харчові пайки. Говорили демонстранти, що вони не їли цілими днями та що всю їх поживу забрали німці.

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1883

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрій оголошення хочє мати своє оголошення.

Table with subscription rates: PEREDPLATA (Prepayment), SUBSCRIPTION RATES (Three cents a copy), and rates for One year, Six months, and Three months.

По-фашистівська Італія й Аліанти

Три питання встать в умах людей по Об'єднаних Державах з упадком Мусолінія: Перше, який вплив буде мати упадок Мусолінія на Італію? Друге, який вплив буде мати цей упадок на держави Осі? Третє, який вплив буде мати на Об'єднані Держави й на їх справу, головню на вислід війни? З тих трьох питань останнє ставить і перед Злученими Державами питання, як поставиться уряд до італійських подій.

Американський департамент стейту, котрий рішає про заграничну політику уряду, дав уже устами секретаря стейту Кордела Гола недвозначні натяки на це становище. Заяви такої добивалося американське громадянство в своїй непевності, чи не признасть уряд встановлення нового режиму в Італії вповненням тих умовин, які поставили Об'єднані Держави передумову до замирення. Авторитетивні заяви департаменту стейту не лишать вже нині ніякого сумніву в цій справі.

Американський уряд, а з ним певно й інші уряди Об'єднаних Держав, не признають нового італійського уряду за речника вільного італійського уряду. Цей уряд не виїшов зо свобідної волі італійського народу. Він виїшов тільки з невеличкої меншини. Він усе ще по характері диктаторський. З таким урядом американський уряд не має ніяких звязків. Супроти нього американський уряд не має нішого відношення, як воювати з ним, поки він не підійме рук у гору й не скаже: „здаюся безумовно!“

Дальшу відповідь на це питання дав у британському парламенті британський прем'єр Чорчил. Він заявив Італії недвозначно, що Об'єднані Держави дали стоять супроти неї на становищі безумовної здачі. Він запевняв Італію, що Об'єднані держави готові вимусити на Італії безумовну здачу, якщо вона на неї не згодиться тепер добровільно, бо вони готові піти на неї негайно страшною війною, в котрій вони будуть її смалити, кершувати, палити. Об'єднані Держави готові положити Італію на вогонь і підкладати під нею дров так довго, поки вона не всмажиться в власному сосі.

І не говорив цього Чорчил тільки в імені Великої Британії, бо запитаний про цю промову газетярами президент Рузвельт заявив, що він читав промову і вповні на неї погоджується.

Отже умови Аліантів супроти Італії такі самі, як були колись проголошені головними речниками Об'єднаних Держав, президентом Рузвельтом і прем'єром Чорчилом. Тільки згоджуючися на безумовну здачу, може Італія добитися мира в цій війні, на яку вона пішла, аби вдарити Францію в спину.

Ці заяви прочищують непевну ситуацію й виводять аліантську політику в італійській справі на чисту воду.

ПРИЗНАННЯ ГОСТЯ

У Лондоні помер оноді один з тих цвікавих характерів, яких так цвівно в британській народі. Називали його загальносоціалістичним лордом, як також батьком Бритійської Партії Праці, та був він теж визначним письменником і доволі глутнім, — по Лойді Джорджу найстаршим, — послом британського парламенту. З роду називався він Джосайя Веджвуд, а в 1941. році він став перший Барон Веджвуд оф Барластон.

Походив він з роду славного гончара Веджвуда й дав себе сперше пізнати в бурську війну, в котрій він служив капітаном. По війні він остався далі в Трансвалю й був там урядником. У першу світову війну він служив на різних фронтах і був важко ранений коло Дарданелів. В 1916. році він був у мезопотамській комісії, а потім директором траншейного воювання. В 1918. році він служив полковником в місці на Сибір.

По війні він занявся політикою й приступив до Партії Праці. Був її віцепрезидентом від 1921. до 1924. року. Він дістав визначний уряд, коли ця партія обняла урядування в Британії. Він був послом 35 літ.

Підчас королівської кризи Веджвуд обороняв право короля Едварда Восьмого жити з ким він тільки забажає, „навіть з американкою“. Він відомий теж з оборони проекту перемиїти Палестину на доміїню в Бритійській Імперії. Він усе виступав за мирні зносини між Британією й Злученими Державами, а в 1941. році відідав Злучені Держави, аби повести тут агітацію за негайне створення союзу Злучених Держав і Великої Британії.

Тут то, в місці Чорчука, Чорчезерзі, йдучи на одні збори, занедхав на серце й попав до шпиталю, по виході з котрого він написав до „Нью Йорк Таймсу“ письмо, яке являється вимовним признанням принагідного гостя в Америці про людяність цього краю.

Почав він цей лист з подання причини, чому саме він пише в цій справі до газети. Мовляв, тому, бо преса в Америці займає те місце, котре в Англії займає парламент. Лист свій закінчив словами:

„Дозвольте мені додати стрічку вчливості й подиву для чемности й услужности ньюйорчан. Один робітник у собвею і одна дівчина на „Борсі“ на Пятій Евеню предложили мені свої сидження. Один полісмен потратив п'ять

ЯКІ ВИГЛЯДИ В ІТАЛІЇ?

Военна цензура не дозволяє як слід оцінити внутрішнє положення Італії після уступлення Мусолінія. Це положення треба оцінювати не лише на підставі вістей, що приходять безпосередню з Риму чи інших італійських міс, але теж і з новинки, які наспіли із середовищ поза Італією. У тих середовищах опиїлося багато визначних італійців, що знали відносини перед перемиїною, отже можуть кинути від себе сніп світла на нові події.

Дипломатичні кола Аліантів мають більше вістей, але вони недоступні для публіки.

Так наприклад нема авторитетної вісти про безпосередні причини уступлення Мусолінія. Шойню перед тижнем Мусоліні мав наради з Гітлером, якраз тоді, коли Аліанти бомбардували Рим. Здогад є, що на цій нараді вже була вирішена дальша доля італійського диктатора. Німецькі звідомлення, що причиною уступлення Мусолінія є недуга, у теперішній часі неймовірно, бо тут не перемиїна однієї особи, але, можливо, зміна режіму. Правда, в деяких столицях Аліантів, як ось навіть і у Вашингтоні, дехто думає, що наставлення маршала Бадоліа це лише параван для дальше сягаючих цілей, то всетаки маршала вважають за представника іншої суспільної течії. Колиб брати під увагу, що Бадоліо лише вояк, а не політик, то його іменування виглядалоб на переходе.

Звичайно у военній кризі армія має силу й вона може ручитися за лад у непевнім положенню. Бадоліо має ореолу героя, отже повинен мати теж послух в армії. Це важне тому, щоб армія не пішла бунтом проти державної влади. Оцінюючи положення в Італії з такої точки, В. Болдин, военний критик газети Нью Йорк Таймс, вважає Бадоліа за переходову фігуру, подібну до Олександра Керенського в початках російської революції. Його становище ще й тим утруднене, що партія італійських фашистів не так легко зрезигнує із своєї влади. Беру хвилину часу, аби пояснити мені, старому й приглуховатому, як потрапити до мешканця д-ра Ботлера. У цьому шпиталі я почувався, гейби я був між родиною: стільки уваги й любови обявили супроти мене. Америка дбала за моїх п'єтро прибраних внуків. Америка дала старій Англії симпатію, любов і відвагу. Боже, благодіє Америку!“

Всякі можливості, висловлювані в пресі, є лише хвилеві. Заки одно число газети піїде на пресову машину, можуть зайти несподіванки, які всі ті висновки змінять. Ба навіть заки засне чорнило на статті, написаній в редакції, ситуація може змінитися цілковито.

Якби не осуджувати положення Італії, треба ствердити, що вона переходить важку історичну кризу, яка заважить не лише на долі Італії, але і на долі цілої Європи, якщо не цілого світа. лав йому будучність їх „домів“ за полученням Готліба з Фанні. „Ще доки я живу, — думаю Герман, — то, може, вон буде якийсь іти, але опісля?“ Щоби Готліб змінився, поправився, на те треба хіба якого чуда, котрого Герман не надіявся. Але все таки він слухав Леонової бесіди, звільна піддавався її чаруючому впливові, немов на легкім човні пускався на тихе, лагідно хвилююче, вечірнім блиском озолочене море, і йому робилося якось так легко, любов, немов і справді вже сповнюються його найміліші надії. — „А шож, хібаж це не може бути?“ — думалося йому, і на нього находила якась певність, немов все те тільки може бути, але й справді буде, мусить бути.

За той час оба приятелі відринку зійшли вже долів, на місток, відки вулиця почала певно підійматися догори, потім тепер таке саме, як було й спочатку... Все те мимоволі насувалося Германові на думку тепер, коли Леон таки заманчивими красками ма-

ПІСЛЯВОЄННА ПОЛІТИКА АМЕРИКИ

Багато визначних американців, що займають поважні урядові і громадські становища, висказались дотепер більше або менше обширно про післявоєнні цілі й плани Америки. Ніодни з них, одначе, не зробив того так ясно і авторитетно, як підсекретар закордонних справ Сомер Велес у статті, що появилася в черневому виданні Американського Федерационіста, органу Американської Федерації Праці.

На першому місці Велес підкреслює, що „нашим головним завданням, на дальшу мету, є досягнути, через перемогу, тривалого мира“. Він далі каже, що „отся далекоюсягла проблема післявоєнної політики є у своїй основі питанням нашого самозбереження“.

Велес обережно подає, як свою особисту думку, погляд, що „зараз для американського уряду булоб передчасно накреслювати точно й подрібно план міжнародної співпраці та надавати його американському народови під розгляд“, але негайно додає, що всі ми мусимо погодитися щодо деяких умов, які при кінці війни мусять бути досягнені. Наприклад, треба буде досягнути порозуміння що до того, як у переходовий час утримати порядок та виконати деякі необхідні для цього завдання. Об'єднані Держави муситимуть договоритися, хто з них, де і як візьметься за відправу до домів біженців і засланив, за допологи сіям знову зєднати, за порятунок від голоду, охорону перед пошестями та за відбудоу знищених бомбами мешкальних будинків.

На думку Велеса досвід останніх двадцять-п'ятьох років свідчить, що всяка міжнародна співпраця і всяка міжнародна організація мусить опиратися на кількох „невідмінних основах“, але мусять бути признані всіми учасниками у такій співпраці. Велес називає їх шість:

- 1. Треба буде створити, на підставі міжнародного порозуміння, військові сили з армій різних держав, яких будеється вживати для того, щоб не дозволити на ніцію агресію, зробити міжнародні зударні неможливими та взагалі на те, щоб втримати мир.
2. Мусить повстати міжнародній трибунал, до якого можнаб звертатися з міжнародними спорами.
3. Необхідним буде такий міжнародній спосіб контролю зєробен, при помочі якого можнаб безумовно заборонити деякі роди зброї і успішно провірявати зєробення держав.

Ізоляціоністи не найдуть у становищі Велеса багато потіхи для себе. Він отверто перестерігає американське громадянство перед тими, що цинічно твердять, що „війни все бували в минулому і тому все будуть війни і в майбутньому“. Тому, кажуть вони, Злучені Держави найкраще збережуть себе, коли будуть пильнувати свого носа“ і після цієї війни знову будуть вдавяти, що події у світі не мають ніякого відношення до нас.

Відповідаючи на цю зауважінковість, Велес каже: „Американський народ бачив, як ми пробували цієї політики і як на ній цілковито й основно ми завелися. Батьки й матері бачать сьогодні, що якби Злучені Держави справді були бачили, що їх повинно було виходити на протязі останніх двадцяти років, а що ні, то вони певно булиб приклали рук до того, щоб погасити перші вогники теперішнього пожара, як тільки вони показались. Тоді від їх синів не вимагалиб найвищої жертви в обороні свобід і безпеки їх батьківщини“.

Загальна Рада — ФЛІС.

Борислав Сміється (Повість)

Герман мовчав. Ця думка не було для нього несподіванкою, але все таки його це трохи дивно діткнуло, що від Леона першого почув це предложення. — Шож ви, дристеає? — спитав Леон. — Гм, не знаю, як би то... — сказав нерішучо Герман. — Ви вагаєтесь? Не вагайтеся, дорогий сусіде! Хібаж не видите тих користей, які з такого сподування сплунуть на нас? Візьміть лиш то: ми оба, дві перші, смію сказати, бориславські сили, ми оба разом, споріднені, звязані докули, хто тоді опреться нам? Усі підуть за нашу волю, а хто не схоче, той за одним нашим замахом упаде в порох! Подумайте: ми тоді пани цього нафтового торгу, ми визнаємо ціни, закуповуємо

дитини? Ні, то не може бути! Ходім, ходім до неї. Я нині ще мушу залагодити це важне діло, і скоро розійдуться гості, підемо оба, представимо, поговоримо...

— Вона дуже любить свого сина, то правда. Але мені здається, що й вона кращої партії для нього не найде від вашої Фанні, — сказав Герман. — Ах, дорогий приятелю! — крикнув урадуваний Леон. — Що за частя для мене нинішнього дня! Боже, що за щастя! Підем, підем!

І. Рука об руку йшли два приятелі бориславським трактом до Германового помешкання. Говорив більше Леон. Він був чоловік дуже вразливий і живио переймався всякою думкою. Невтомно розточував він перед Германом щораз нові картини їх будучої величі й сили. Все з його уст ішло, мов медом посолоджене, всі труднощі так і сезали, мов сніг від сонця. Практичний і холодний Герман зразу не дуже подавався на ті золоті гори, але чим далі, тим більше Ле-

он потягав і його за собою, і в його недовірливій голові звільна зачало також ворухитися питання: „А шож, хібаж це не може бути?“

Зі своїм сином Готлібом він здавна мав стільки гризотити клопотів, що навіть ніколи не прийшло йому на думку ждати з нього чогонебудипутнього на будуче, не то вже будувати такі високотетні пляни. От і недавно купець, у котрого Готліб від двох літ був на практиці, писав до нього вже, може, сотий раз, що Готліб зє справується, діла не пильнує, гроші, прислані з дому, розкидає, мов безумний, над іншими субектами збиткується і Бог зна яких дурниць не виробляє. „З жалем признаєти мушу, — писав далі купець, — що його дволітній побут у моїм закладі не приніс для нього майже ніякої користі. Його знання в купецтві тепер таке саме, як було й спочатку...“ Все те мимоволі насувалося Германові на думку тепер, коли Леон таки заманчивими красками ма-

16 Субект — тут в розумінні торговий службовець.

(Дальше буде).

Аргентинська реакція знов підносить голову

БУЕНОС АЙРЕС, 21. липня. (ОНА). — Хто думає, що державний переворот в Аргентині принесе Об'єднаній Державі велику користь, той дуже помилявся. Німецькі агенти вже знов впливають на правительстві і проводять свою політику. Новий уряд закрив кілька проти-німецьких публікацій, заборонив проти-фашистські зібрання, демонстрації, тощо. Тепер розвиває добродійну жіночу організацію, яка займається виробом теплої одягу для альянтських армій.

Німецьким агентам в Аргентині ця організація не подобалась і вони постарались, аби її закрити. Предсідниця організації твердить, що вона мала 48,000 членкинь. Розкинені по цілій Аргентині відділи удержували 113 робітень, в яких продукували спідне тепле білія і светри. Аргентинські жінки працювали в робітнях без ніякої заплати і чулися щасливі з того, що можуть в цей спосіб маніфестувати свою згоду і солідарність з ціллями, за які Об'єднані Держави ведуть війну.

Німецькі агенти дивидись на це кривим оком і старались перекопати аргентинських консерваторів, що жіноче добродійне товариство знаходиться під кермою комуністів, бо крім Англії воно посіло біля й до Советського Союзу. Цей закид був фальшивий, бо в жіночій товаристві були

членкині з усіх шарів аргентинської суспільності. Були там звичайні зарібниці, господині дому, концесіяристи, жінки професіоналістів, торговців і навіть жінки демократично настроєних індустріалістів. Всі вони належали до католицької церкви, і закид, що вони наводяться під впливом комуністів є чистим абсурдом. Але урядова кліка, що самого перебрала уряд від тилого самого адоратора тоталітарної форми державного правління, не дивилась на те, що навіть деякі католицькі священники агітували за виріб теплої одягу для альянтської армії і вирішила припинити допомогу.

Крім добродійної жіночої товариства, аргентинський уряд розвивав ще товариство медичної допомоги Об'єднаній Державі і товариство, що посіло альянтським воjakам поживу, цигаретки тощо. Навіть організовані лікарями жіночі гуртки, що виробляли для демократичних армій перев'язки, дістали від уряду повідомлення, що мусять перестати сходитися і виробляти бандажі, бо інакше будуть карані.

Поступове громадянство в Аргентині рішучо запротестувало проти нацистської політики нового уряду. Воно звернуло увагу альянтських представників в Аргентині, що нове правительстві продовжує політику старого.

ПОЛЯКИ ВИЗНАЛИ ФРАНЦУЗЬКИЙ КОМІТЕТ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИЗВОЛЕННЯ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Добре поінформовані обсерватори кажуть, що польський уряд в Лондоні визнає французький Комітет Національного Визволення. Поляки кажуть, що в цьому комітеті гуртуються люди, які будуть робити все, що в їх силі, аби німці були розбиті і тому його варту визнати за праве тіло воюючих французів. Правда, що між генералом Де Голлем і Жіро, ще є тертя, але це не повинно бути на перешкоді визнання Комітету Національного Визволення, бо його вже визнали такі уряди на вигнанню, як бельгійський, голландський й югославський. Визнали його також мексиканці а тепер ще й англійський та американський уряди застанаються над визнанням французького комітету.

ВАНДА ВАСІЛІВСЬКА ВІДВІДАЄ АНГЛІЮ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Лондонський „Дейлі Скеч“ доносить що до Англії приїхав Болеслав Дробнер, член Товариства Польських Патріотів в Советському Союзі, як член польського торговельно-промислового комітету. Дробнер має советський дипломатичний паспорт й уважає себе за громадянина Советського Союзу. „Дейлі Скеч“ бачить можливість, що Дробнер може почати в Англії грошеву збірку на допомогу полякам в СРСР.

Польські державні круги в Лондоні не дуже вдоволені з приїзду до Англії члена Товариства Польських Патріотів, але вони здається матимуть ще більшу неприємність, бо в Лондоні ходить чутка, що сюди приїхати Ванда Васілевська.

Державний уряд не добрий бізнесмен

Краєвий Комітет Громадян з осідком у Вашингтоні, якому проводить бувший підсекретар сярбу Джан В. Гейнс, оголошує свої спостереження відносно господарки державними властями. Звісно, що багато підприємців закидають державному уряду, що він не має людей до ведення підприємств та що загалом комуніальна система не добра для розвитку бізнесу.

Як приклад взяли товариства безпечень. Найбільшою компанією безпечень вважають Метрополитен Лайф Інсуренс Компані. Вона має маєтку шість біліонів доларів. Упродовж десяти останніх літ вона скріпилася маєткою на 500 відсотків. Але від початку свого існування вона стратила один біліон, шістьсот п'ятдесят чотири мільйони доларів. Такої втрати не могло б стерпіти ні одно бізнесове підприємство, що його ведуть приватні люди. Але це є признака ведення бізнесу бюровими урядовцями.

На подібну недотачу вказує Гейнс і в державних урядовцях. Теперішній уряд потворив нові корпорації для різних бізнесових підприємств. Комітет Гейнса каже німверто: „По скільки відомо нема ні одного урядовця при федеральній уряді, ані нема федерального бюра, яке знало усі розгалуження державного бізнесу. Деякі з тих корпорацій є в дійсності тайними. Подекуди є мало різниці між діяльністю одною або другою корпорацією. Ніколи в історії Злучених Держав не було тільки публікацій для пропаганди, не було видаваних тільки брошур та летючок, як тепер. Але й ніколи не було тільки тайни, що тепер.“

Як приклад таємничості подає комітет Гейнса таке: Всі державні агенти стоять під контролею Генерального Бюра для Обрахунків. Але є 32 корпорації, які зовсім не згошують своїх рахунків до цього бюра і тому ніхто їх прилюдно не контролює.

Висновок комітету Гейнса такий: як уряд мусять тримати в тайні деякі підприємства, то він не може вести їх на бізнесових підставах, а тому він не добрий господар.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЗЕЙНСВІЛ, О.

На А. Ч. Хрест.

11. липня наш 279 відділ У. Н. Союзу відбував свої місячні збори й на цих зборах члени висказали думку, що добре було б зложити якусь жертву на Американський Червоний Хрест. Таку збірку переведено й вона принесла \$9, які вислали на призначену ціль. Зложили по \$1.50: Анастасія та Катерина Морозовська й Н. Оленчук, а знова по \$1: Марія Оленчук, Анна Рогальська, Йосифа Левицька й О. Левицький, а Нелі Ен Пердю 50 центів.

За уряд від. 279 У. Н. Союзу: Анна Рогальська, пред.; Йосифа Левицька, кас.; Марія Оленчук, секр.

КОЖНИЙ СВИДОМІЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ДОСЛІДИ НАД ДІАБЕТОМ-ЦУКРІВНИЦЕЮ

Діабет („даїабітїс“) у Злучених Державах змагається. Майже одна людина на сто терпить на цю недугу. Двоє людей на сто, заки помруть, набувають діабету. У самім лише Нью Йорку нараховують сто тисяч людей хворих на діабет, а можливе, що буде двісті тисяч. У Злучених Державах, як обчислюють, є один мільон хворих на цукрівницю, а другий мільон має схильність до неї. Прилюдні статистичні таблиці виказують, що цукрівниця зростає, а не меншає. Між 1880 і 1900 роком померло 7.7 відсотків населення на цю недугу. У р. 1938 було 23.8 випадків смерті від цукрівниці на 100,000 небіщаків.

Модерна наука медицини на стільки злагодила цю недугу, що вона тепер, не така дошкульна, як було колись. Але досі не вдалося знайти ліку на цукрівницю. Навіть, якби вдалося знайти, то вона буд мати свої наслідки в покладіннях. Отже треба даліше людям науки розсліджувати її та шукаючи цікавого ліку.

Що ж це є отой діабет, чи цукрівниця? — У минулому її змішувано з поняттям недуги нирок, або недугою Брайта, або навіть із туберкулою (чахоткою). Цілі століття лікарі не могли поставити діагнозу діабету. Ніхто не міг дійти її початку. Були такі, що терпіли біліїного Йова толкували собі, що це була цукрівниця. В грецьких письменників записано, що нею займався грецький лікар Кельсос, що жив у часах Христа. Між 6. і 17. століттям по Христі не зроблено ніякого поступу в розпізнанню недуги. Кількох лікарів у Хіні та в Індії завважали забурення в мочовий каналі та називали це „медовою мочю“, бо мухи літали довкруги мочи пацієнта. Томас Виліс, професор медицини з Оксфорда, завважав, що смак мочи від людини, що терпіла на діабет, є дуже солодкий. Але щойно в 1840 почали досліджувати цю недугу науково у Франції на звірятах. За тим пішли німецькі експерти Мерінг та Мінковські в 1889, а в 1922 Фридрих Бантінг та Карло Бест могли вже ізолювати субстанцію, яка злегчувала цю недугу. Цєю субстанцією є інсулін, знаний тепер в цілому світі.

Як витворюється недуга цукрівниці? — оце питання важне для її дослідів. У нормальної людини тіло переходить через чудний процес перероблення харчу на живу речовину. У кишках переходить пожива через волоски до крові, а звідси дістає поживу речовина.

У нормальної людської системі повстає з харчу глюкоза, тобто матерія в роді цукру, а таксамо і глікоген, звіриний крохмаль. Обі ті матерії призбираються як резерва в нирках та м'язах. Нормальне тіло зуживає ті матерії, коли знайде потреба. Коли хтось дістає діабет, його тіло має забагато глюкози, бо воно її не зуживає. Тоді ота глюкоза переладовує кров і моч. Цукор викликує спрагу, щось, таксамо, як і сіль викликує спрагу. Внаслідок того повстає багато білої дуже тяжкої мочи. Разом із срагою й голодом приходить утрата ваги та сили. Щоби собі нагородити втрату за неперероблену їду, тіло домагається більше їди. Але знову її не переробляє. Отже повстає голод серед достатку їди. Заки винайшли інсулін, недужий дуже часто висох до костей. Аж інсулін поміг людині розпустити та засмілювати глюкозу.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

РУМУНИ ВТРАТИЛИ НА СХІДНІМ ФРОНТІ 700,000 ЛЮДЕЙ

ВАШІНГТОН (ОНА). — Інформаційний Бюлетин Советської амбасаді напечатав статтю полковника Васілієва про те, як багато людей втратили Гітлерові сателіти на російськїм фронті. В статті говориться, що румунські спільники Гітлера вже втратили 700,000 людей. В липні 1941 року румуни вислали на советський фронт двацятьчотири дивізії, але ці новоприбувші на фронт вояки стрінулися око в око з советською армією, то в кількох боях румуни втратили майже половину своїх людей. Німці домагались від румунської команди ще більшої армії і, як в 1942 році почаясь другий наступ, то румуни мусяли вислати на заріз найменше двацятьшість дивізій своєї війська.

Останній і рішучий удар завдала червона армія румунам під Сталінградом. В січні 1943 року, Гітлер конче був наважился здобути Сталінград і зібрав там велику силу війська. Червона армія вже знала, що з румунів кепські вояки і вдарила в найслабше місце, що би завдала німцям смертельний удар. За одним замахом вона знищила шіснацять румунських дивізій, а дві пізніше забрала в полон разом з Шестюю німецькою армією. Полковник Васілієв обрахував, що румуни мали найменше 250,000 убитих, 350,000 раних, а 100,000 советська армія забрала в полон.

НІМЦІ ВИСАЛЮТЬ ДО ПОЛЬЩІ СВОЮ МОЛОДЬ.

ЛОНДОН, (ОНА). — До Лондону надійшла німецька преса і принесла вістку, що німці зачинають висилати свою молодь до Польщі. Найбільші осередки для німецької молоді знаходяться коло Бигдоша. Там побудовано великі будинки для дітей і їх тримають ціле літо на свіжій воздуці для відпочинку і виздоровлення. З газет виходить, що це нібито мали би осередки для лікування хворих дітей, але здається, що це тільки так виглядає. На ділі, німці вивозять дітей до Польщі на те, щоби охронити їх від смерті, бо від коли Алянти почали систематично бомбардувати німецькі промислові осередки, то мало згинуть багато людей.

Кажуть, що німці взагалі переселяють своїх людей до Польщі і Чехословаччини, бо думають, що альянтські бомби там їх не досягнуть.

НІМЦІ ВИВОЗЯТЬ З ФРАНЦІЇ ПОЖИВУ.

ЦІРІХ, Швайцарія, (ОНА). — Швайцарська газета „Базлер Нахрїхтен“ подає, що німці вивозять з Франції все, що можуть захопити. Як думають, що певна річ їм може придатися, то непитаючись нікого, пакують і вивозять до Німеччини. Німецька окупаційна влада найбільше цікавиться поживою, якої в Німеччині дуже мало. Німці вивозять з Франції молоко, сир, масло, хліб, м'ясо, дріб, овочі, ярину і вино. Вивозять це в такій великій кількості, що французькому населенню дуже мало остається. Французи голодують, а їх гнобители бенкетують. Німецькі державні урядовці в Франції мають по кількох пайкових карток і вибирають для себе найкращі молочні вироби, свіже м'ясо і найстарше вино, французькі діти ходять голодні. Серед таких відносин серед народу зростає ненависть до німців.

ЯК ДОБИРАЮТЬСЯ ПОДРУЖІ ПАРИ?

Дж. Кірк Фолсом, професор соціології і автор численних книжок, таких як „Культура і соціальний поступ“ і „Родина“, присвятив цікаву статтю питанню: як молоді люди добирають собі пару, щоб одружитись. Він виходить від такої тези, що і тут, як в економії, маємо явище попиту та збуту, щось наче торгівля. Кожний, хто закохався і жениться, може собі легко уявити, що якби він знаходився в тому часі чи раніше в іншому місті та краю, то його вибір напевне випав би інакше через іншу знайомість.

Нерівний поділ.

Один із найбільше неормальних фактів, що є основою подружжя це факт, що на світі (головно у деяких краях чи частинах світу) нема рівного розподілу жінок і мужчин. У Злучених Державах трохи є більше хлопців, але дівчата втікають із сіл до містечок і міст, а мужчини до промислових осередків. В одних місцях призибується забагато дівчат, у інших хлопців. У багатих передмістях статистика стверджує 3 нежонатих на 4 незаміжні жінки, а у промислових осередках навпаки. У Новій Англії є 89 нежонатих на 100 незаміжних, а на Північному 125 жінок.

Знижка і звшка.

Статистика зміцнена обсервацією стверджує цікавий закон: там, де є більше жінок — великий відсоток нежонатих мужчин такі не женяться даючи собі раду зі своєю свободою, тоді як там, де є більше чоловіків майже кожна жінка виходить заміж. З цього можна робити різні висновки.

Інше явище таке: у стейті Каліфорнія мужчини женяться з жінками, ніжчими умово. В інших стейтах студенти, що покинули університет — часто добирають собі жінки з нижчою чи зовсім низькою освітою, а це рідко буває з жінками, що мають той самий рівень.

Розум чи інстинкт?

Навіть якби число осіб двох полів було однакове, проблема вибору пари не була б легка. Існує романтична теорія, що кожна особа має свою „природну“ єдину пару, яка є дець у світі. Хоч наукові досліді нічого не знають про це, всеж добре, що молоді люди вірять у таку теорію. Питання в тому: чи при виборі особи для подружжя краще йти за тверезим розумом чи інстинктом. Тут теж наука ні-

чого не вдіє. Найкраще — вона каже — перевірити своє романтичне захоплення розсудком. Розсудок не повинен псувати почування ні ілюзії.

Науковий досвід.

Що каже науковий досвід? Перше, що неправда буцімто протилежні типи притягають одне одного. Найпевніше добирають собі особу подібного віку (у різних кліматах є різні відхилення), того самого народу, класу, релігії, товариства, інтересу, професії. Добре теж мати подібні фізичні прикмети. Занадто здоровий тип не зможе легко годитися і проводити свій час з недужим, слабим. Дібрані партнери повинні знати свій смак, свої нахили. Такі дрібниці (як декому видається), чи хтось любить усе ясно сказати, чи дискретно промовчувати важливі та другорядні речі бувають причинами перших і найголовніших непорозумінь у подружжі. Американський професор виказував, що давніше вибір чоловіка чи жінки відбувався зпосеред 5 осіб знайомих, а тепер це число вже зросло на 25 осіб.

Поворот до старої мудрости.

Американки під впливом освіти та книжок почали вимагати від своїх чоловіків чогось більше, як давніше. Цим теж пояснюють частіші розчарування, частіші розводи. Вибір приятеля чи приятельки життя не кінчається в них на першому подружжі. Більша свобода, лекші способи комунікації дають змогу теперішньому поколінню робити „більший вибір“. Щораз частіше бачимо теж явище, що товариші обидвох полів із студій та спільної професії залишаються надалі товаришами, не добираючись у подружжі пари. Саме „товариський“ підхід створює бар'єри між двома людьми, що в парі, яку дуже тяжко їм перескочити словами любовного признання. Сучасна молодь потребувала відновити старі способи зустрічі знайомих — дома, на „невстрільному“, не-професійному місці і не виключно на танцях або забавах. У сучасних установах — каже професор Фолсом — потрібна роля давного „свата“.

BE 100% WITH YOUR BUY WAR BONDS

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДО УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ ГОРІШНОЇ ЧАСТИНИ СТЕЙТУ НЬЮ ЙОРК!

У наступних трьох місяцях, а саме: в серпні, вересні й жовтні, організатор У. Н. Союзу А. Маланчук відвідає Союзіві відділи в таких місцевостях: HUDSON, TROY, WATERVLIET, COHOES, BINGHAMPTON, SAYRE (PA.), ELMIRA, HORNELL, OLEAN, LACKAWANNA, BUFFALO, LANCASTER, ROCHESTER, IRONDEQUOIT, MANCHESTER, AUBURN, SYRACUSE, DURHAMVILLE, ROME, UTICA, HERKIMER AND LITTLE FALLS.

Організатор А. Маланчук відвідає вище подані місцевості в такому порядку, як це вони тут вчислені. Ціль цих відвідин є помогти місцевим відділам придбати нових членів та відповідно збільшити ці відділи. Тому просимо урядників і членів співпрацювати в тому напрямі з організатором А. Маланчуком, бо тільки при такій спільній співпраці урядників, членів та організатора, може бути запевнений успіх цієї організаційної праці.

Коли відділ чи відділи якоїсь місцевості бажали би при цій нагоді відбити організаційні збори, на яких промовляв би організатор, то в цій справі треба порозумітись з головою канцелярії. 111,6

Головна Канцелярія У. Н. Союзу. r

УВАГА! ЙОНГСТАВН І ОКОЛИЦЯ!

ТОВ. ІМ. О. БАСАРАБ, ВІД. 348 У. Н. СОЮЗУ

ПЕРШИЙ І ОСТАННІЙ ЦЬОГО СЕЗОНУ ПІКНІК В НЕДІЛЮ, 1. СЕРПНЯ (AUGUST 1, 1943) в годині 2. пополудні, на Маридиян Ровт.

На цей пікнік запрошуємо весь загаль український з Йонгставну й околиці.

ВІДХІД НА ФРОНТ.—Китайські вояки, переняті западом вояками з найзником батьківщини, всідають на примітивний човен, що повезе їх гори рікою Янцзе на зустріч з японцями. Там ідуть завзяті бої, і їх товариші кінчуть допомогти.

Франсуа Поурше

РОЛЯ МРІЇ В НОВІТНІМ ЖИТТЮ

(Докинення)

Але, як ми зазначили вгорі, сталося так, що мрія, в свою чергу, зачала впливати на дійсність. Сказати, що, дійсність, витягнувши мрію поза область сну, погорджуючи ним довгий час, мусить тепер зносити пімсту сну, що накидає їй свій неспокій. Життя хотіло уподібнитися злуді, воно, необачне, увійшло в її зарочароване коло, — і ось, унесеному спиралю вічного ставання, стрівожесому і йому починає здаватися, що воно тратить помалу свою постать і стає розпливчасте, мов тінь.

Певно, що в філософії зветься абсолютним ідеалізом, не є новиною. Але всеж, коли й були мислителі, які твердили, що нічого не існує зовні, окрім ідей їх Я та що тілесний світ існує лиш позірно, то досі здоровий розум опирався цьому інтелектуальному задурманню. Отже тепер, число людей — часто навіть нездібних розумувати над цими питаннями — отверто і без надумання, з гарячою вірою визнає, що матерія лиш слово, розумове припущення. Галас, здійснений довкола думок Айнштейна, без сумніву трохи спричинив до поширення цієї віри. Маємо до діла з кризою артритету, навіть в науковій області. Стара перемпторійна фізика побачила, що її повага зменшується. Закони природи не тішаться вже тим довірям громади, що колись. Ці закони, про це скажуть вам навіть неукі (а без голосу неуків жадна гадка не стає загальною), — ці закони перестали бути незмінними.

Певно, колиб Молієр був присутній в наших салонах, під час візиту великого берлінського вченого в Парижі, то він не потрапив би наларемно свого часу. Але це інша історія. Тут нас цікавить тільки факт, що свіжа ідея відносності є скрізь в пошані, що її прийнято без розгляду, з довірям, як теорію чудового пристосовану до нашого вічно мінливого віку, до нашої теперішності, що так нагадує сон. Більше, вона виявилася неморальне оправдання нашої рухливості. Людина, відірвана від релігії, потребує все узнання згори; коли не з неба, то бодай з вершин знання. Щоби якесь божевілля перестало уходити за таке, вистарчить щоби його узнали за правило. Це нам і доводить теорія зглядності.

Але коли є так, коли мрія починає грати таку величезну роль в новочаснім життю, — це повинна відчувати й література. Так воно й є.

Недавно мені судилося протягом року сповняти в одному журналі обовязки літературного критика. Мені довелося обговорити понад сотку книжок, але перечитав їх я далеко більше, бо моїм завданням було, не так довчати інших, як

навчитися самому. Отже нині, по деякій часі, я вже забув авторів, з їх добрим прикметами чи вадами, я забув самі твори, цікаві чи нудні, але від цієї величезної лектури в мене лишилося загальне враження, може занадто сумаричне й абсолютне, коли я схочу застосувати його до якогось поодинокого твору, але яке, з усіма застереженнями, які вимагає загальний погляд, видається мені зовсім правдивим: мрія вдерлася до літератури.

Особливо вдаряє ця інвазія в романтичних творах. Давніше позитивізм, релігій науки, відповідала доктрина натуралістичної школи, що журилася „людськими документами“. Імя Золя стало немов символом цих упереджень. Тепер, романтик менше цікавиться обсервуванням середовища або персонажів, аніж вишукуванням формул закляття, якіб провадили читача в країну марев. Або коли автор і не гребує обсервацією, то й тоді точність його інформації не задовольняє його. Часто густо він покидає обрану стежку, мішаючи до дійсних видуманій. Імя Золя стало немов символом цих упереджень. Тепер, романтик менше цікавиться обсервуванням середовища або персонажів, аніж вишукуванням формул закляття, якіб провадили читача в країну марев. Або коли автор і не гребує обсервацією, то й тоді точність його інформації не задовольняє його. Часто густо він покидає обрану стежку, мішаючи до дійсних видуманій. Імя Золя стало немов символом цих упереджень. Тепер, романтик менше цікавиться обсервуванням середовища або персонажів, аніж вишукуванням формул закляття, якіб провадили читача в країну марев. Або коли автор і не гребує обсервацією, то й тоді точність його інформації не задовольняє його. Часто густо він покидає обрану стежку, мішаючи до дійсних видуманій.

До новітнього театру також вдирається побідна мрія, а громада, спершу є спантеличена, потім менше, а вкінці тішиться видовищем, приплекуючи. В цей самий час пристосується до цієї переміни інсценіровка: замість виставляти окреслені драми, вони відкривають мрію автора або глядача нові далекі перспективи.

Ще подібне зявище: піраделізм. З Піраделем на сцену входить не так мрія, як критика дійсності. Підкопана об'єктивність сюжета, знищена тожсамість людського Я — ось його драма. Сила трагедії полягає тепер на тім, що криза не зносить ні точних фактів, ні яскравого очеркових характерів; або що в кожнім данім випадку події мають стільки різних виглядів, а той сам персонаж стільки відмінних облич, скільки є осіб, покликаних їх оцінювати: для кожного своя правда.

В ліричній поезії, ще сприятливішим терені для відважних, посунено ще далі пристосовання літературної креатії до сну. Деякі взяли за модель навіть не марення обуженої людини. Теорії доктора Фрейда, що надають сонним видам символічне значіння, що зраджує наші затаєні бажан-

ня, несуть свою долю відповідальности за цю анархію, за це усвечення розладу. Дехто рішив навіть взяти за мету розірвати всі язикові форми, повну дезартикуляцію граматичних відносин, бачучи естетичну вартість якраз у браку повязаности в образах, навіть в безладній мішанині слів.

Найбільш маркантним і видним був переворот в малярстві, де екстремісти віднесли найбільшу перемогу. Мрія вдерлася в це мистецтво, нечає газ, заповнюючи незабаром цілу просторінь і нагло вибухаючи. Зі звалищ повстали нові формули, яким громада, спершу обурена, потім потроху зваблена, нарешті зблизована — дала назву „кубізму“.

З початку термін „кубізм“ уживався для означення певної школи малярства, що, шість чи сім років перед війною, хотіла боротися з імпресіонізмом. Імпресіоністи так старалися віддати на полотні тремтіння світла, що скінчили якимсь мерехтливим, в якім зникали і обриси і просторінь. Цьому світові без контурів, світові весельчаного парі, кубісти протиставили суворий геометричний світ. Річи відзискали свої три виміри. Лише, незадоволені регабілітацією форми в її глибині, кубісти викинули з неї всякі закручености і округлости. З самої людської постати зробили вони якусь абстрактну конструкцію, систему відтінків, кутів і „кубів“. Зажурені головою просторіччю, і не могучи працювати з усіх сторін довкола річи, вони сплющили її. Ще більше. Нам показали не тільки річ в усіх її посталях нараз, але до цього представлення річи долучили образи всього того, що модель могла викликати в уяві артиста. Таким чином, хочачи привернути значіння форми, кубісти зробили собі з деяких формаций догму. Заняті, в саді, тим, якби привернути річам їх тривалість, вони скінчили, розбиваючи самий рисунок річи, ніби в наслідок наглого ветрясення. Контори, гітари, вази з квітами, всі немов колихалися від наглого нестриманого усміху. Знову всяка річ, яку легко можна було пізнати, навмисне усунено з полотна. Живі постаті і „мертву природу“ замінені чистими маревими вже не туманними, але остролінійними.

Певно, що не всі малярі зайшли аж так далеко, але й в найрозсудніших тяжко не знайти риси цієї революції. Нинішнє малярство взагалі є менш об'єктивне, ніж давніше. Маляр не шукає вже віддати те, що він бачив, лише його транспонувати. Модель є лише привід, вихідна точка, засіб, що роздражное уяву.

Вибрики, скажуть мені, що не виходять поза вузьке коло естетів або снобів? Помилка! Це було правдою двацять років тому, але не тепер. Окрім кількох кубістів, які накиннули себе громаді, як Пікасо, вартістю їх конструкції або

кодористикою, кубізм поволі завойовав вже декоративну шутку. Він вировадився до нашого мешкання. А коли яркась формула зявляється вже у меблях, це значить, що вона готова стати стилем.

Але в нашу добу зродилося й цілком нове мистецтво, якого рантова карієра лише від всіх прикладів, які я міг би навести, яскраво ілюструє моє твердження; мистецтво, яке є об'єктивованим сном: це кіно. Ніхто не може заперечити величезного значіння цього факту. Кіно це дитина науки, а його створіною прикметою, властивою лише йому, є те, що це перше мистецтво, яке вишло з лабораторії. Як багато з великих вікрить, воно вишло з дуже скромної колісанки, будучи, з початку, лише удалим експериментом терпеливих рук. Але про нього можна сказати, що хоч і не передбачене, воно було очікуване. Успіх його, зразуж, як тільки воно зявилось, доводить, що воно відповідало загальній потребі. Величезні юрби в усіх країнах заповнили в туж мить ці темні сали, де на освічених екрані, пересувалися, чіпляючись один за другого, мов у сні, німі образи. Мріїги в собі самому — це вже розривка, але це мучить; окрім того особистий сон може бути убогим, коли автор бідний гадками. Кіно заощаджує працю думки своїм незлічимим приятелям. Воно заощаджує ім всяку працю-фантазії, офірує готовий сон на площині, по якій вони мають лише дати себе сунути. В той самий час їх заколює музика серед цієї невиди, де лиш блимають розжеві ляльочки, а заду маргічне коло. Життя тяжке в праці, дрібязкове й нудне дома, але тут — забуття, тут — гіпноза, чудові краєвиди, нечуваний люксус, зачаровані падази.

Вибрики, скажуть мені, що не виходять поза вузьке коло естетів або снобів? Помилка! Це було правдою двацять років тому, але не тепер. Окрім кількох кубістів, які накиннули себе громаді, як Пікасо, вартістю їх конструкції або

НІМЦІ ПЕРЕМІНЮЮТЬ НАЗВИ ПОЛЬСЬКИХ СІЛ І МІСТ.
СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Міністерство внутрішніх справ в Берліні видало розпорядок, що всі міста і села на прилученій до Німеччини польській території мають німецькі назви. Кажуть, що таких місцевостей є понад 15,000. Дотепер німці толерували їх польські назви, але кажуть, що вже час, аби мали німецькі, бо німецькі урядовці і ко-

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 18. липня 1943 року помер ПОСИФ ЗАПОТОЧНИЙ, глев. Тов. ім. Івана Франка, від. 334 У. Н. Союзу в Кайгороді, О. Покійний походив із села Конохов, пов. Брєжани, Західної України. Останню у смутку жону Ану, 3 дітей: Ольгу, Марію, котра є тепер старшиною три ай-сью, і сина Володимира та вдову, котрий був радий У. Н. Союзу і його родину. Вступив до У. Н. Союзу в 1925 році. Похорон відбувся в середу, 21. липня, в укр. прав. церкві. — В. Я. П.!

Дня 10. липня 1943. р. померла в 39. році життя МИХАЛІНА ПІДУГОВСЬКА, членця від. 414 У. Н. Союзу. Покійна походила з міста Корчунів, Зах. України. Приїхала до Америки в році 1922. Подишала в смутку мужа Івана, дочку Ольгу, як рівном стареньку матір і одну сестру в старім краю, дві сестри в Нью Гейвен, Конн., і в Канаді дві сестри і одного брата. Похорон відбувся при участі мужа Івана, дочки Ольги, всієї родини, приятелів, членів У. Н. Союзу і членів гр.-катол. парохії. В. Я. П.!

С. Морозович, секр.

РЕКОРДИ ІОСИФА СІГУРА (СОНАРТ) по 75 цт.
380 Грай мені скрипку, полька. Вєссла, полька.
381 Балазур, залийг Не тепер, полька.
382 Новомова, полька. Ганка, полька.
383 Гопак, танець. Коробушка, танець.
384 Косетка, полька. Легішка, танець.

РЕКОРДИ З РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ по 55 цт.
4. 33 Запорожье, влоши, коні. — Хор ім. Леонтовича.
4. 34 Гопак, Світлий місяць. — Балайська Оркестра.
4. 47 Замолі. Рече та стогне. — Радянський Хор „Думка“.
4. 46 Коло мина. Ой лопує обреч. — Жіночий Хор.
4. 45 Козачок. Дошче. — Київський Оркестр.
4. 28 Ой у полі. Та болять ручки та болять динки. — Хор.
4. 26 Засвітали козачки. — Хор Штатлі, солю.
4. 25 Очерет луго гуле. — Жіночий Хор. Катерина. — Танець.
4. 24 Від Кіппа до Лубен. — Хор. Об не сайти місяценьку. — Солю.
4. 21 Прелюдія. Валура. — Аркест бас і Петровський.
Всі рекорди грають на оба боки. Добрі для автоматів. Посилайте замовлення на адресу:

SURMA Book & Music Co.
325 EAST 14th STREET, NEW YORK CITY

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

Навіть Найбільше Хорі не Повинні Тратити Надію. — Можна Відзискати Здоровля Також без Ліків і Операцій

КАТЕРИНА ВАШКЕВИЧ, ПАСЕЯК, Н. ДЖ.
Через довгий час (3 місяці) я була під опікою д-ра Мілера, і я дуже вдякована його старанній услугі, бо велику поміч оказав мені в мой хоробі.
Я терпіла на сильні ревматичні болі в ногах, так, що тяжко приходилося мені порухатися з місця на місце. Тепер почувуюся вже зовсім добре.
В завірші оголошенні буде подане письмо Броніслава Пурвіна.

При помочі чуткого інструменту Ньюкалоретер можна прослідити і бачити місця невластивої діяльності нервової системи — тимчасово усталоюся причину хороби і недомогань людського організму.

Dr. JOSEPH MILLER, D.C.Ph.C. 790 BROAD STREET, Corner Market Street, NEWARK, N. J.
Години прийняття: Кожного дня від 8-ої рано до 8-ої вечір. В неділі і свята від 9. рано до 12:30 впол.

Д-Р С. ЧЕРНОВ
Гострі і хронічні недуги чоловіка і жінок — Шкіра.
Аналіз крові для подружого садовства.
Геміоріди. Я великі лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th St., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697
Офісові години: денно від 10 до 7. В неділі офіс закритий.
Жінка-доктор до обслуговування. & Флюороскоп. — Екзамінація \$2.00

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
І місце ОБСЛУГОВУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN FUNERAL HOME
433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4648

July 25, 1943.
To the Editor.
Through the column of this newspaper, we (My Mother and I) wish to say very sincere thank-you, to "Our Beloved Guests, SISTERS OF ST. FRANCIS; Sr. Superior, Sr. Reta, Sr. Dorothea, Sr. Josephina, Sr. Marie, from Stamford, Conn. also Miss Marie Klacko, and Miss Eva Piddubehyshyn." We are very grateful for your visit last Sunday at our home. God Bless you always.
JUSTINE SMARSH,
Boston, Mass.

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-8347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Зарядка погребам до шні зав львівськ як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИШО
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНІ І В НОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКІЯ ПОГРЕБНИКИ
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 188 St.) BRONX, N. Y. Tel.: MEtrose 8-6977

ТАРЗАН, ч. 809. Бережись, Зіла!

„MY KILL! THE JUNGLE GIRL GROWNED WITH THE SAVAGERY OF A WILD BEAST DEFENDING ITS PREY!“

BUT INSTEAD OF CONTESTING THE BUCK, THE HUNTER GRINNED. „YOU MAY HAVE IT. I'LL HELP YOU TAKE IT HOME!“

Наївна Зіла була здивована. Її хлібляла така честь. „Ти мій приятель“, вона сказала, посміхаючися.

А чужинець думав про те, як втягнути цю дівчину в свої тайні плани.